

БАГАТОСТУПЕНЕВА ОСВІТА ЯК ЕФЕКТИВНИЙ ЗАСІБ ПЕРЕПІДГОТОВКИ І ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ КАДРІВ

О. Попова

*Харків, Державний
політехнічний університет*

Однією з найважливіших проблем перехідного періоду в економіці України є поліпшення якості професійної підготовки фахівців. В умовах, коли ринок праці перебуває в стадії формування, різко зростає можливість виникнення масового безробіття, а також деструктивних процесів у кадровому забезпеченні основних галузей промисловості та соціально-культурної сфери.

З метою вдосконалення роботи з незайнятим населенням і безробітними та їх подальшим працевлаштуванням необхідно вживати заходи на державному рівні щодо підвищення професійного та культурного рівня таких громадян. Аналіз статистичних даних по Харківській області свідчить, що за направленнями служби зайнятості за 9 місяців 1995 року пройшли професійну підготовку у вищих та прирівняних до них навчальних закладах близько 500 громадян. В тому числі 129 осіб, які займали робочі місця, 280 - які займали посади службовців, та 82 особи без професії. Приємно, що 57,6% з них становить молодь у віці до 28 років, 6% - до 18 років. Також пройшли перепідготовку або підвищили кваліфікацію 49 випускників вузів, які отримали дипломи психолога та інженера-програміста.

Необхідно звернути увагу на те, що значна частина вивільнених працівників та незайнятого населення потребує професійної орієнтації та переорієнтації. За три квартали 1995 року центр профорієнтації Харківської області надав допомогу 12099 громадянам: 47 з них - це молодь, що навчається у вищих і прирівняних до них навчальних закладах, а 199 - випускники вузів. Такі тенденції відображають як стан системи вищої освіти в країні, так і низький рівень свідомості молоді в обранні майбутньої професії.

Важливу роль щодо усунення таких недоліків може відіграти перехід вищої освіти на багатоступеневу основу. В системі освіти, що існувала, нерідко спостерігалось таке: для студента навчання ставало непосильною працею, але він не кидав вузу, споді-

ваючись отримати диплом. Як наслідок, такий випускник або працював не за фахом, або не відповідав обійманій посаді, отже, кошти на його підготовку витрачалися марно.

Багатоступенева система ліквідує зазначені недоліки, дозволяє випускати фахівців різних рівнів вищої освіти (з відповідними витратами коштів на їх навчання) та забезпечує заповнення соціальних ніш. Наприклад, більш ефективному працевлаштуванню випускників ВНЗ буде сприяти впровадження такої освітньої програми, яка чітко розподіляється на загальноосвітню (теоретичну) та професійну. Згідно з цією програмою, випускник вузу (бакалавр) буде отримувати диплом про загальну базову вищу освіту, а потім зможе значно легше знайти собі роботу відповідно до свого професійного напрямку підготовки.

Підготовка фахівців на багатоступеневій основі також дасть змогу:

- 1) забезпечити варіативність навчання, тобто надати можливість кожному студентові якнайповніше використовувати свої схильності і здібності шляхом вибору програми навчання;
- 2) зробити навчання набагато гнучкішим, здатним швидко реагувати на зміни соціально-економічного характеру, наприклад, розв'язати проблему швидкого і якісного заповнення ринку праці кадрами різної кваліфікації;
- 3) надати можливість безперервної вищої професійної освіти;
- 4) диференціювати освіту, тобто випускати фахівців різних ступенів (з відповідними витратами коштів);
- 5) максимально наблизити українську систему підготовки фахівців до міжнародних стандартів, забезпечити конвертацію дипломів.

Не можна забувати й про те, що процес отримання вищої освіти - це найважливіший етап не тільки підготовки виробничих кадрів управління, інженерів, вчених-дослідників, а й формування особистості майбутнього фахівця як носія високої моралі, культури та традицій своєї країни. Тому такою важливою є гуманізація вищої освіти, її орієнтація на заповнення дефіциту кращих традицій української інтелігенції, що завжди відігравала провідну роль в історії України.